

Opći cilj Projekta

Ekonomski rast i zapošljavanje u domaćim malim i srednjim preduzećima (MSP), uvođenjem novih, inovativnih usluga za drvnoprerađivački sektor, s posebnim fokusom na MSP koje proizvode građevinsku stolariju.

Specifični ciljevi Projekta

- Povećati konkurentnost BH proizvoda od drveta i unaprijediti inovativnost u procesima proizvodnje građevinske stolarije.
- Sistematski pristup u ispitivanju i razvoju finalnih proizvoda, prema standardima EU/BiH, a čija će unapređenja doprinijeti energetske efikasnosti i zaštiti životne sredine.

Ciljne grupe

- MSP i njihovo osoblje iz sektora drvoprerađivačke stolarije,
- nezaposlene osobe
- studenti UNZE

Krajnji korisnici – MSP iz drvoprerađivačkog sektora i njihovi uposlenici

Implementatori: ZEDA Agencija + Grad Zenica + UNZE, kao partneri u projektu

Zenička razvojna agencija ZEDA d.o.o., Grad Zenica i Univerzitet u Zenici implementiraju projekat Mentor 2, kao nastavak aktivnosti lokalnog ekonomskog razvoja, započelih 2010. godine kroz projekat MENTOR čiji je rezultat uspostavljena akreditovana Laboratorije za ispitivanje sigurnosti proizvoda LIND. Projektom MENTOR 2 želi se stimulisati ekonomski razvoj unaprijeđenjem konkurentnosti domaćih MSP na način, da se uvođenjem sistemskog ispitivanja i razvoja finalnih proizvoda građevinske stolarije, njihovi proizvodi usklade sa standardima EU. Bosna i Hercegovina u procesu pridruživanja Evropskoj uniji morat će preduzeti sve neophodne korake i mjere kako bi postigla usklađenost s tehničkim propisima Zajednice i evropskom standardizacijom, mjeriteljstvom, akreditacijom i postupcima

MENTOR II – Faza II

Modern Economy through New Technology-Oriented Research

Trajanje projekta:	32 mjeseci
Datum početka/završetka:	24.11.2014. - 24.07.2017.
Implementator:	Agencija ZEDA
Partneri:	Grad Zenica i Univerzitet u Zenici
Ukupna vrijednost projekta:	664.616,77 €
Glavni finansijer – EU:	499.778,57 € ili 75,19%
Finansijsko učešće Implementatora i Partnera u projektu:	164.838,2 € ili 24,81%
Sufinansijer:	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta (od decembra 2015. godine) - 20.451,68 € ili 3,08 %

ocjenjivanja usklađenosti.

Sveukupna metodologija prilikom realizacije svih aktivnosti Projekta MENTOR 2 se zasniva na partnerstvu. Partnerstvo je osmišljeno na način gdje svaka institucija ima unaprijed definirane uloge i odgovornosti u provođenju aktivnosti.

Agencija ZEDA je odgovorna za upravljanje projektom i igra ključnu ulogu u osiguravanju da sve aktivnosti budu implementirane u skladu s vremenom planiranim u Projektu.

Univerzitet u Zenici sa svojim stručnjacima u preradi drveta i proizvodnji stolarije kao i druga MSP od ključne su važnosti za realizaciju Projekta.

Grad Zenica ima jake institucionalne i upravljačke kapacitete, kao i obučeno osoblje čija je uloga u pojedinim fazama i aktivnostima Projekta od velikog

značaja. Najveći doprinos Grada Zenice je angažman stručnjaka na pripremi dokumentacije i sadržaja javnih poziva (tendera) za građevinske radove i za nabavku opreme za Laboratoriju. Dakle, ovaj dio aktivnosti se definiše kao najveći angažman Grada, zbog pravnih stručnjaka, koji su upoznati s novim Zakonom o javnim nabavkama u BiH.

S obzirom da je uspostava Laboratorije strateški gradski projekat, osim finansijske i organizacijske podrške koju Grad Zenica pruža, Agenciji ZEDA je u cilju realizacije projekta ustupljen objekat TechnoParka, ukupne površine 2,500 m² u kojem je formirana Laboratorija LIND kao rezultat projekta MENTOR i u kojoj se realizuje i druga faza projekta, odnosno proširuje područje ispitivanja postojeće laboratorije i na ispitivanje građevinske stolarije i fasadnih elemenata.

IMPULSNI KREATIVNI CENTAR - USPJEŠNO REALIZOVANI KURSEVI IZ OBLASTI PROGRAMIRANJA

Jedan od ciljeva projekta MENTOR 2 je i poboljšanje poslovnog okruženja u Gradu Zenica i zapošljavanje mladih. Agencija ZEDA je kroz djelovanje razvojnog centra – Impulsni kreativni centar - u saradnji sa partnerima organizovala program edukacije kroz koji su mlade i nezaposlene osobe stekle znanja i vještine u oblasti programiranja. Program edukacije činila su 3 kursa iz različitih oblasti programiranja koji se danas primjenjuju u praksi. Oblast programiranja predstavlja sektor IT-a koji bilježi najbrži rast i zbog toga smo na ovaj način mladim i

nezaposlenim licima pružili priliku za sticanje novih znanja i vještina, kao osnovu za buduće samozapošljavanje i zapošljavanje.

Prvi kurs je podrazumijevao osnove iz oblasti programiranja pa su se polaznici upoznali s osnovama HTML i CSS jezika, naučili kreirati dokument za web i pisati ispravan, čist i pristupačan kod. Kurs je objašnjavao kreiranje HTML stranica, pisanje i postavljanje tagova, unošenje teksta, slika, lista, linkova, tabela i drugih elemenata sadržaja stranica. Ovaj kurs su činile tri grupe budućih programera i odr-

žavan je šest dana u sedmici u prostorijama Impulsnog kreativnog centra.

Na drugom kursu polaznici su naučili koristiti PHP, jednostavan i istovremeno moćan Script programski jezik za izradu dinamičkog web sadržaja. Milioni web stranica na kojima se koristi PHP dokaz su njegove popularnosti i kapaciteta. PHP je ujedno najpopularniji web programski jezik, koji radi kako na Windows, tako i na Linux platformama te je pogodan za izradu svih vrsta web aplikacija.

Najvažnije i najosnovnije jeste to da su polaznici naučili programirati, a programski

jezik u kojem će u budućnosti raditi manje je bitan.

Tokom trećeg kursa, polaznici su naučili koristiti Laravel. To je je PHP framework koji nesmanjenim intenzitetom dobija na popularnosti. Drugu godinu za redom je od strane sajta sitepoint.com proglašen za najpopularniji PHP framework godine.

U kurs je uključeno sve od instaliranja i podešavanja radnog okruženja (Laravel) do strukture, ispravnog pisanja koda, optimizacije, sigurnosti i kompleksnih funkcija. Polaznici su učili generalno o MVC modelu i njegovoj primjeni u Laravelu. Također, savladali su i osnove rada s bazom i osnovne funkcije kao što su kreiranje, ubacivanje, ažuriranje, brisanje, sakrivanje... Kurs je sadržao teoretski i praktični dio.

S obzirom da se ove aktivnosti u ICC-u realizovale u okviru projekta MENTOR 2 sufinansiranog od strane EU i cijene kurseva su bile simbolične i prilagođene mogućnostima ciljnih grupa te nekomercijalnog karaktera. Namjera nam je bila da na ovaj način osiguramo posvećenost polaznika i njihovo prisustvo na kursovima.

Prvi kurs je završila 61, drugi kurs završilo je 45, a treći 28 osoba. Na kraju svakog kursa organizovana je svečana dodjela uvjerenja o pohađanju kurseva.

U okviru implementacije Projekta MENTOR 2, Agencija ZEDA je u saradnji s partnerima organizovala i obuku iz oblasti 3D modeliranja. Oblast 3D modeliranja predstavlja suštinu savremenog inženjerstva koja mladim i nezaposlenim licima pruža priliku za sticanje novih znanja i vještina, kao osnovu za samozapošljavanje i zapošljavanje. Polaznici su se upoznali s osnovama 3D modeliranja, čitanja radioničkih crteža i osnovnih dimenzija naznačenih na crtežu. Modelirajući tačno definisan sklop naveden u curriculu polaznici su se upoznali i s načinom korištenja ravni, izrade skica i modela na osnovu izrađene skice. Korištenjem različitih alata i funkcija polaznici su stekli

OBUKA IZ OBLASTI 3D MODELIRANJA

znanja koja se mogu koristiti pri izradi znatno kompleksnijih sklopova, povezivanja različitih dijelova sklopova i kreiranja veza između njih. Predavanja iz Solidworks

koja su trajala šest sedmica držali su uposlenici Agencije ZEDA potpomognuti Oltro-nic-om- start upom čiji je vlasnik bio i prvi korisnik ICC-a. Dvadeset tri osobe su po-

hađale i uspješno okončale ovaj kurs koji se u prostorijama ICC-a održavao dva puta sedmično.

Ovo je samo još jedna od aktivnosti organizovana u cilju jačanja kompetencija i vještina mladih ljudi.

ANALIZA SEKTORA DRVOPRERADE U BIH

Analiza stanja u sektoru drvoprerade s fokusom na proizvođače namještaja i proizvođače građevinske stolarije s inicijativama za poboljšanje politika na svim nivoima vlasti, nastala je kao rezultat aktivnosti u okviru projekta MENTOR 2. Angažovanjem stručnjaka iz oblasti drvoprerade završena je izrada Analize s inicijativama za poboljšanje koje su upućene na adrese relevantnih institucija.

Projektne aktivnosti i očekivani rezultati

Formalizirati i ojačati saradnju između javne administracije (lokalne i kantonalne), MSP (realnog sektora) i univeziteta u sektoru drvoprerade i učiniti je održivom. Namjera je da sve navedene zainteresovane strane koje imaju direktan uticaj na MSP dođu do zajedničkih dobrih osnova za promjenu postojećih politika s praktičnim preporukama za efikasnije provođenje istih. Ovakve preporuke su proslijeđene relevantnim institucijama s akademskim i praktičnim argumentima za

unaprjeđenje politika, koje omogućavaju postizanje održivosti i unaprjeđenje ovog sektora. U cilju realizacije navedenog, urađeno je sljedeće:

Formirana Radna grupa

Radna grupa za detaljnu analizu politika u sektoru drvoprerade je formirana odlukom Direktora Agencije u sastavu eksperata, članova Tima za upravljanje Projektom i UNZE te ostalih članova koji dolaze iz sektora drvoprerade i koji mogu dati veliki doprinos i imaju ključni značaj za ovaj industrijski sektor.

Provedena anketa

Anketiranjem 18 eminentnih bh. proizvođača građevinske stolarije korištenjem Upitnika, koji su izradili članovi Radne grupe projekta MENTOR 2, istražene su potrebe proizvođača za ispitivanjem i certificiranjem proizvoda građevinske stolarije u BiH. Rezultati ovog istraživanja su u skladu s rezultatima istraživanja Vanjskotrgovinske komore BiH iz oblasti drvoprerade.

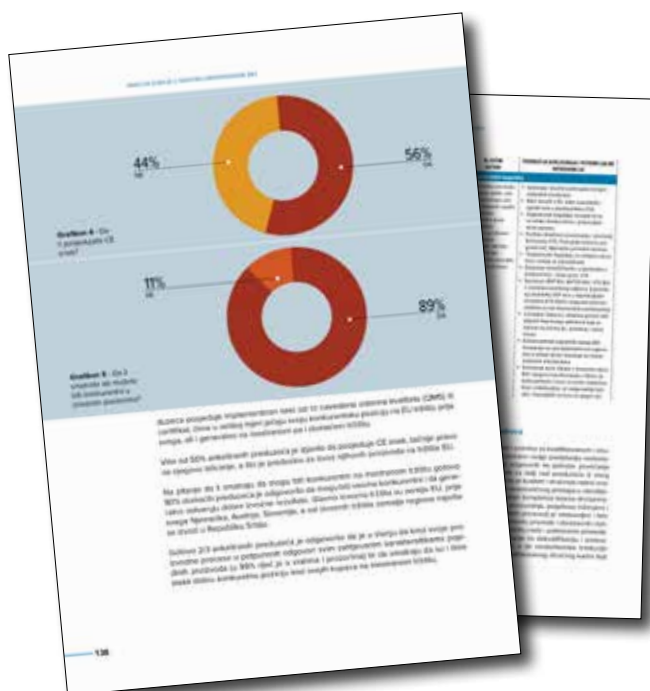

Organizacija okruglih stolova za MSP - drvoprerađivače, proizvođače građevinske stolarije i javni sektor

Rezultati sakupljenih podataka su prezentirani na Okruglim stolovima s preporukama eksperata za firme učesnice i ostale sudionike i to: u Prijedoru 28.10.2015., Tuzli 05.11.2015. i Mostaru 10.11.2015. kao i na sastancima Asocijacije drvne industrije i šumarstva, Vanjskotrgovinske komore BiH tokom 2015. i 2016. godine Cilj ovih sesija bio je u svrhu transparentnosti procesa i obezbjeđenja povratnih informacija od MSP kao i aktuelnih informacija koje su poslužile za izradu *Analize stanja u sektoru drvoprerade s fokusom na proizvođače namještaja i građevinske stolarije*.

Inicijative, kao rezultat usaglašenih stavova o neophodnosti promjena postojećih zakona, strategija i politika, treba da pokrenu procese

neposrednijeg stimulisanja bh. proizvođača građevinske stolarije u podizanju njihove konkurentnosti, povećanje izvoza i nova zapošljavanja. Nadležne institucije (Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Vijeće ministara BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Entitetska ministarstva i Vlada Brčko Distrikta BiH, Vlada FBiH, Vlada RS, Institut za standardizaciju BiH, Institut za akreditiranje BATA te Vanjskotrgovinska komora BiH) kojima smo po završetku Analize uputili Inicijative proistekle iz Analize, trebaju u okvirima svojih nadležnosti da pokrenu procese unaprjeđenja ambijenta za poslovanje bh. proizvođača građevinske stolarije, što u konačnici vodi ka poboljšanju uslova poslovanja MSP-a u sektoru drvoprerade, kao jednom od najznačajnijih izvoznih sektora bh. privrede.

STUDIJSKO PUTOVANJE - ROSENHEIM

U okviru projekta MENTOR 2, Agencija ZEDA je u saradnji s partnerima organizovala Studijsko putovanje u Njemačku.

Učesnici u Studijskom putovanju bili su predstavnici UNZE, Grada Zenice, Agencije ZEDA te predstavnici 9 eminentnih, uspješnih kompanija iz BiH, proizvođača građevinske stolarije i fasadnih elemenata kao i proizvođača namještaja. Tokom ovog putovanja koje je realizovano u periodu od 03. do 06. aprila 2017. godine upriličena je posjeta jednoj od najistaknutih evropskih i svjetskih institucija u oblasti istraživanja, ispitivanja i razvoja građevinske stolarije, Institutu ift iz Rosenheima. Posredstvo u ovom kontaktu nam je omogućila Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ.

Institut ift je osnovan davne 1966. godine i danas je jedan od vodećih autoriteta u ovoj oblasti. Ovaj Institut u okviru svoje djelatnosti ima čitav niz aktivnosti koje su vezane za: ispitivanja proizvoda građevinske stolarije i fasadnih elemenata prema EU standardima, zatim ocjenjivanje usklađenosti proizvoda i certficiranje. Pored ovoga Institut ift kroz svoj odjel za istraživanje i razvoj omogućava svim proizvođačima stručnu podršku u razvoju njihovih proizvoda ali i načinu ugradnje istih na samim građevinskim objektima, a u skladu sa zakonskim propisima na EU tržištu. Značajne aktivnosti Instituta su i pružanje usluga proizvo-

đačima građevinske stolarije van EU, a u cilju njihovog usklađivanja proizvoda sa EU standardima radi lakšeg izlaska na međunarodna tržišta. Također, Institut kroz rad svojih specijalizovanih odjela aktivno radi na pružanju tehničkih informacija proizvođačima organizacijom različitih radionica, seminara i konferencija, izdavanjem stručnih publikacija, radova i tehničkih priručnika iz oblasti proizvodnje i ugradnje građevinske stolarije.

Prilikom ove posjete, predstavnik ift Instituta, gospodin Roland Fischer, rukovodilac odjela za međunarodnu saradnju je predstavio sam Institut i hronologiju njegovog razvoja od momenta nastanka do danas. Pored toga, predstavljene su sve aktivnosti Instituta, šta i kako danas rade, koristima koje njihovi klijenti, saradnici i partneri dobivaju saradnjom s njima.

Učesnici Studijskog putovanja posjetili su i Fakultet za drvene tehnologije i građevinu (**Hochschule Rosenheim** Fakultät für Holztechnik und Bau.) Predstavljani su studijski programi, oprema s kojom raspolažu, način obrazovanja, mogućnosti koje se studentima pružaju tokom i nakon studiranja te je razgovarano o uslovima i mogućnostima studiranja bh.studenata na ovom fakultetu.

Učesnici su posjetili i Centar za ispitivanje građevinskih proizvoda PFB u Rosenhaimu, gdje im je predstavljena sva ispitiva oprema s kojom raspolažu u ovoj instituciji, kao i načini na koje se vrše ispitivanja građevinske stolarije (vrta i prozora).

Također, ovom prilikom posjećene su dvije proizvodne kompanije koje djeluju u sektoru proizvodnje građevinske stolarije. Prisutni su imali priliku vidjeti proizvodnju, razmijeniti promotivni materijal te razgovarati o mogućnostima saradnje.

Svrha Studijskog putovanja bila je potpunije informisanje domaćih privrednika o EU propisima u oblasti građevinske stolarije, značaju i ulozi ispitnih laboratorija kao i koristi njihovih usluga za razvoj novih i unaprjeđenje postojećih proizvoda u ovoj oblasti proizvodnje.

ZEDA BH QUALITY AWARD

Projektom MENTOR 2 je predviđena uspostava priznanja za kvalitet namještaja i građevinske stolarije u Bosni i Hercegovini s ciljem promocije onih MSP koja posluju uspješnije nego druga i imaju potencijala za rast u drvoprerađivačkom sektoru.

S tim u vezi, u toku je registracija ZEDA BH QUALITY AWARD u Institutu za intelektualno vlasništvo BiH.

Kao direktnu podršku MSP u toku implementacije projekta, ZEDA će omogućiti učešće u takmičenju za ovo priznanje za 10 najboljih firmi iz drvoprerađivačkog sektora MSP te će stručna komisija odabrati pet od deset najboljih i dodijeliti im ZEDA BH QUALITY AWARD.

Kriterij za odabir najboljih bit će:

1. Postojanje sistema za kvalitet
2. Korištenje EU standarda u radu
3. Zaštita okoliša
4. Marketing
5. Tehnološki procesi

6. Kvalitet finalnog proizvoda
7. Zadovoljstvo korisnika

Dobitnici nagrada bit će predstavljeni u medijima i na finalnoj Konferenciji projekta MENTOR 2.

PRVA LABORATORIJE OVE VRSTE U BIH

Implementacijom projekta MENTOR 2 i proširenjem usluga Laboratorije LIND na ispitivanje građevinske stolarije i fasadnih elemenata, LIND će biti prva laboratorija u BiH koja vrši ispitivanja proizvoda ove vrste u skladu s relevantnim standardima BAS EN (BAS EN 14351-1+A1, BAS EN 1027, BAS EN 1026, BAS EN 12211, BAS EN 12046-1, BAS EN 12046-2, BAS EN 14608, BAS EN 947, BAS EN 948, BAS EN 949, BAS EN 950, BAS EN 951, BAS EN 952, BAS EN 12207, BAS EN 12208, BAS EN 12210, BAS EN 1192, BAS EN 1529, BAS EN 1530, BAS EN 12217, BAS EN 13115, BAS EN 14609)

Važno je napomenuti da proizvodi koji zadovolje ispitivanja, odnosno, čiji izvještaji o ispitivanju budu zadovoljavajući mogu se plasirati na EU tržište.

Kako bi se primjenjivali standardi BAS EN u laboratorijskim ispitivanjima, potrebno je implementirati postupke ispitivanja u skladu s njima. Potrebno je upoznati MSP s relevantnim standardima koji se odnose na ispitivanje njihovih proizvoda. Time će se stvoriti pretpostavke da proizvođači poznajuči standarde unaprijede proizvode koji će postati kvalitetniji, time i konkurentniji.

BILTEN, Izdavač: Zenička razvojna agencija ZEDA, **Za izdavača:** Senad Pašalić - direktor, **Menadžer projekta:** Senad Pašalić, **Redakcioni odbor:** dr. Sabahudin Jašarević - Univerzitet u Zenici, Jugoslav Anđelić - Grad Zenica, Muhsin Ibrahimagić - ZEDA, Amir Kubat - LIND, **Autori tekstova:** Alma Bečirović, Ajdin Jeleč i Adnan Brdarević, **Lektura i korektura:** Ajna Dedić, **Grafička priprema:** Emir Čaplja

Partneri i sufinansijeri u projektu

Grad Zenica

Univerzitet u Zenici

Federalno Ministarstvo razvoja,
poduzetništva i obrta